

Op weg naar een gezonde bodem

Het lijkt mij goed, als we kijken naar bemesting en mestbeleid, om terug te kijken naar vóór 1960. Toen was de huisvesting van koeien, kippen en varkens meer op strooiselbasis. Er werden stro, voerresten, heideplaggen en graszoden gebruikt. Dit alles was gericht op het verkrijgen van goede (stal-) mest. In die tijd vonden boeren humus in de bodem heel belangrijk en konden ze alles naar het bedrijf toe halen om de koolstof / stikstof (C/N) verhouding in balans te brengen.

Vervolgens brak de tijd aan van groei. De landbouwbedrijven moesten groter. Nederland in opbouw kon de buitenlandse deviezen van aardgas en landbouw heel goed gebruiken. De mineralentheorie werd geïntroduceerd, alsmede chemie kwam voor handen.

Kunstmestgebruik werd gestimuleerd. Deze Kalkammonsalpeter (KAS) werkte goed, omdat de landbouwgronden toen nog veel humus bevatten.

Met het groter worden van de bedrijven veranderde ook de huisvesting. Strooiselstallen veranderden naar drijfmeststallen, daarmee verminderde de aanvoer van koolstof (organische stof en humus) naar de landerijen. Daar bovenop, door de hoge stikstofgiften, werd de C/N verhouding nog verder uit balans gebracht. Van hoge stikstofgiften per keer is bekend dat zij bij omzetting veel zuurstof gebruiken en zelfs organische stof verbranden.

We werden ons in Nederland bewust van het mestoverschot en gingen het Minas denken gebruiken om van bovenaf de bemestingsgiften af te toppen, een heel logische gedachtegang, die ook gewerkt heeft. Maar de problemen ontstonden op perceelsniveau, doordat de boeren en tuinders de koolstof vergaten. Zij merken nu dat de opbrengsten teruglopen. Want het bodemleven functioneert op C/N verhoudingen. Daardoor bemesten we verhoudingsgewijs met te veel stikstof. Hierdoor vervluchtigt of spoelt te veel stikstof uit. Juist door dit EU beleid zijn we in Nederland de stikstofgift per ha aan het verminderen.

Grasland vraagt 325 kg stikstof per groeiseizoen. De evaluatie meststoffenwet 2007 spreekt al van verlaging van de stikstofgift naar 260 kg stikstof op zandgrond. Deze te lage norm van 260 kg stikstof heeft nagenoeg geen effect op het bereiken van de EU milieudoelstellingen, omdat de C/N verhouding fors scheef is.

De oplossing ligt in bemesting van het tekort aan het mineraal koolstof (organische stof / humus). Een vitaal functionerend bodemleven vraagt minimaal 4% humus in de bodem, alleen dan lopen de bodemprocessen goed, waardoor vervluchtiging van allerlei stikstofverbindingen uit de bodem wordt voorkómen (EU milieudoelstelling).

Het positieve effect op milieu kan verder worden versterkt via de koe zelf. Door voeding in balans functioneert ook het verteringskanaal in de koe beter, waardoor er minder verliezen van stikstofgasen uit de koe zijn.

Daarom is mijns inziens een discussie aanzwengelen over methaan uitstoot bij koeien, onrechtvaardig, als de overheid niet het belang nastreeft van het herstel van humusgehalten in de bodem.

Dit betekent dat er in het mestbeleid ruimte dient te zijn om producten als stalmest, humest en compost te gebruiken. Deze zijn noodzakelijk om de stikstof-efficiëntie fors te verhogen. Stalmest wordt nog wel als een agrarisch bedrijfsgebeuren gezien. Maar de bekende mestpluis, middels de huidige mogelijkheden van mechanisatie op te waarderen door te humesteren en composteren op de boerderij, is voor veel overheden een nog moeilijk te accepteren proces. Terwijl het toch natuurlijke duurzaamheid versterkt.

Mogelijk door de derogatie toekenning zitten we in Nederland in een zeer strenge stikstof telwedstrijd. We brengen zelfs plantaardige en chemische mineralen onder de dierlijke mestnormen, middels bijvoorbeeld strogebruik humesteren, composteren en biovergisten. Dit houdt Nederland in een mestoverschot status.

Daarom vragen wij van u:

- 1 de erkenning dat de bodem in het mestbeleid de basis vormt voor gezonde gewasgroei en het realiseren van milieudoelstellingen
- 2 plantaardige mineralen niet onder de dierlijke norm te schuiven, met als doel het humusgehalte in de bodem te verhogen
- 3 een handreiking boerderijcompostering op te (laten) stellen

Met vriendelijke groet,
Wim van den Hengel